

Έλεν Κέλερ: το μεγαλύτερο θαύμα της θέλησης στον 20ό αιώνα

Χτυπημένη από τη συμφορά σε νεαρή ηλικία, η Έλεν Κέλερ έμεινε τυφλή και κωφάλαλη, δεν έχασε ωστόσο την όρεξη για ζωή: με τη βοήθεια της δασκάλας της, της **Αν Σάλιβαν**, για μισό σχεδόν αιώνα, σημείωσε τεράστια πρόοδο στις επικοινωνιακές της δεξιότητες, γεγονός που θα εξαργυρωνόταν αργότερα με πανεπιστημιακό πτυχίο!

Κι από κει το έργο και η προσωπική της υπερπροσπάθεια δεν έχει πραγματικά τέλος: πολιτική και κοινωνική ακτιβίστρια, εργάστηκε πυρετωδώς για τα δικαιώματα των ανθρώπων με αναπηρία, γράφοντας άρθρα, δίνοντας διαλέξεις, ιδρύοντας ιδρύματα, συμμετέχοντας σε φιλανθρωπικούς οργανισμούς και περιδιαβαίνοντας τον κόσμο με τα οικουμενικά μηνύματα του σεβασμού και της ομαλής συνύπαρξης.

Η αξιοθαύμαστη ζωή της είναι το πλέον τρανό παράδειγμα ότι η ανθρώπινη ύπαρξη όρια δεν γνωρίζει, έστω και αν οι φραγμοί είναι οι φυσικές τροχοπέδες της αναπηρίας και της δυσλειτουργίας...

Τα πρώτα χρόνια



Η Έλεν Άνταμς Κέλερ γεννιέται στις 27 Ιουνίου 1880 στην Αλαμπάμα ως η πρώτη από τις δύο κόρες του βετεράνου αξιωματικού του Αμερικανικού Εμφυλίου Άρθουρ Κέλερ και της Κάθριν Άνταμς Κέλερ, την ίδια ώρα που είχε δύο μεγαλύτερα ετεροθαλή αδέρφια.

Η οικογένεια δεν ήταν ιδιαίτερος ευκατάστατη και ζούσε από το φειδωλό εισόδημα της φυτείας βαμβακιού που διατηρούσε, ενώ αργότερα ο πατέρας της θα γινόταν εκδότης μιας εβδομαδιαίας τοπικής εφημερίδας.

Η Κέλερ γεννήθηκε υγιής, έχοντας τις αισθήσεις της όρασης και της ακοής. Ξεκίνησε μάλιστα να μιλά από πολύ νωρίς, σε ηλικία 6 μηνών, ενώ πριν κλείσει τον πρώτο χρόνο ζωής περπατούσε κανονικά...

Απώλεια όρασης και ακοής



Το 1882 ωστόσο η Έλεν αρρωσταίνει, «εγκεφαλικός πυρετός» ήταν η διάγνωση του οικογενειακού γιατρού, με τον υψηλό πυρετό

να ταλαιπωρεί τη μικρή για πολλές μέρες. Η πραγματική φύση της νόσου της παραμένει μέχρι και σήμερα μυστήριο, με τους ειδικούς να υποθέτουν ότι επρόκειτο για μηνιγγίτιδα ή οστρακιά. Λίγες μέρες ωστόσο μετά το ξέσπασμα της ασθένειας, η μητέρα της παρατηρεί ότι η μικρή Έλεν δεν αντιδρά πλέον σε οπτικά και ακουστικά ερεθίσματα: η Κέλερ έμεινε τυφλή και κωφή, όντας μόλις 18 μηνών.

Μεγαλώνοντας, η Κέλερ ανέπτυξε μια -περιορισμένη βέβαια- μέθοδο επικοινωνίας με τη φίλη της Martha Washington, τη νεαρή κόρη της οικογενειακής μαγειρίσδας. Τα δυο κορίτσια είχαν εφεύρει διάφορες νοηματικές τεχνικές, όμοια με τη γλώσσα των κωφολάλων, και όταν η Κέλερ ήταν 7 ετών οι δυο τους μπορούσαν να επικοινωνήσουν με περισσότερα από 60 σήματα.

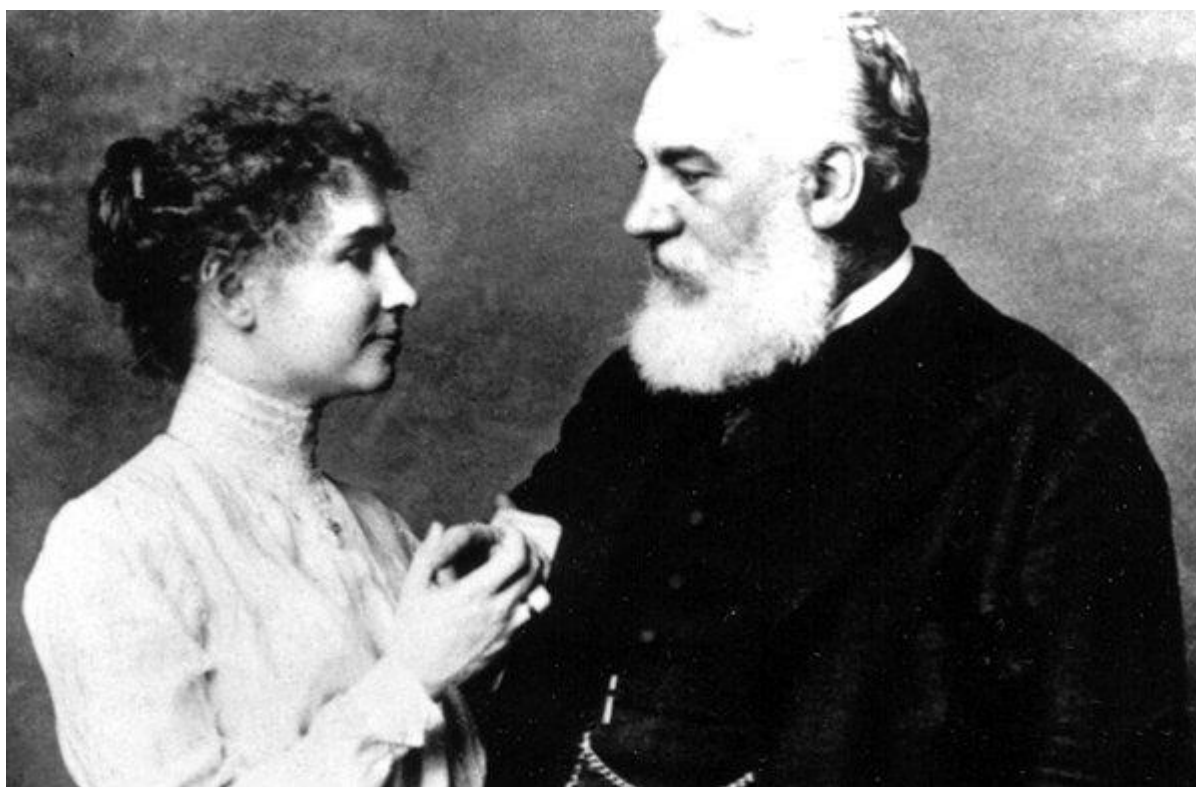
Η παιδαγωγός Αν Σάλιβαν



Αναζητώντας κουράγιο και απαντήσεις, πέφτει στα χέρια της μητέρας Κέλερ το 1886 το οδοιπορικό του Τσαρλς Ντίκενς «American Notes», απ' όπου και πληροφορείται για την

πετυχημένη εκπαίδευση ενός τυφλού και κωφού παιδιού. Αμέσως οι γονείς μεταβαίνουν στη Βαλτιμόρη για να συναντήσουν τον ειδικό γιατρό Julian Chisolm, ο οποίος εξετάζοντας τη νεαρή Κέλερ συστήνει στους γονείς να συναντήσουν τον Αλεξάντερ Γκράχαμ Μπελ, τον εφευρέτη του τηλεφώνου, ο οποίος εκείνη την εποχή εργαζόταν με κωφά παιδιά.

Και πράγματι έτσι έγινε: ο Μπελ προτείνει στην οικογένεια να ταξιδέψουν μέχρι τη Βοστώνη και το Perkins Institute for the Blind, που είχε την απαραίτητη εξειδίκευση για την περίπτωση της Έλεν. Εκεί θα γνωριστούν με μια από τους πρόσφατους αποφοίτους του ινστιτούτου, την Anne Sullivan, και η 49χρονη σχέση μεταξύ δασκάλας και μαθήτριας θα ξεκινήσει.



Τον Μάρτιο του 1887, η Σάλιβαν θα εγκατασταθεί στην οικία των Κέλερ στην Αλαμπάμα και θα αρχίσει το διδακτικό πρόγραμμα: τον συλλαβισμό με τα δάχτυλα. Η πρώτη λέξη που προσπάθησε να διδάξει η 20χρονη Αν στην 7χρονη Έλεν ήταν η λέξη « κούκλα» (doll) επειδή της είχε φέρει μια κούκλα για δώρο. Στην αρχή η

Έλεν έδειξε περιέρχεια, σύντομα όμως αρνήθηκε πεισματικά να συνεργαστεί. Κι αυτό γιατί αδυνατούσε να καταλάβει πως κάθε αντικείμενο είχε και τη δική του λέξη. Δεν μπορούσε να αντιληφθεί ότι όλη μας η ζωή είναι λέξεις. Όταν η δασκάλα της Έλεν προσπάθησε να της συλλαβίσει στο χέρι τη λέξη «κανάτα» η Έλεν έσπασε με οργή την κούκλα της. Όμως η δασκάλα δεν το έβαλε κάτω. Ζήτησε από τους γονείς της μικρής να απομονωθεί μαζί της σε ένα μικρό σπιτάκι της οικογένειας μ'λεσα στη φυτεία, ώστε να μπορούν να δουλέψουν απερίσπαστες. Σχημάτιζε λέξεις στην παλάμη της μικρής με τρομερή υπομονή αλλά και επιμονή, πολλές φορές και με το ζόρι της ακινητοποιούσε την παλάμη.

Όλα άλλαξαν ένα μήνα μετά την άφιξη της δασκάλας στο σπίτι και μια μέρα έγινε το θαύμα. Η Αν είχε στριμώξει τη μικρή σε μια αντλία νερού στον κήπο με το ζόρι και στο ένα της χέρι της έριχνε νερό και στο άλλο χέρι της συλλάβιζε τη λέξη.

Τότε για πρώτη φορά η Έλεν συνειδητοποίησε ότι η λέξη που της συλλάβιζε στη μια της παλάμη η δασκάλα αντιστοιχούσε με αυτό που ένιωθε στο άλλο της χέρι και της το δρόσιζε, δηλαδή το νερό. Ήταν τέτοιος ο ενθουσιασμός και η δίψα του παιδιού να μάθει, ώστε εκείνη την ημέρα έτρεχε τη δασκάλα στον κήπο και στο σπίτι και της ζητούσε επίμονα να της διδάξει τις λέξεις για όλα τα αντικείμενα και τα πρόσωπα που υπήρχαν. Ως το βράδυ είχε μάθει 30 λέξεις. Στους 6 μήνες είχε μάθει 625 λέξεις.

Κανονική εκπαίδευση

Το 1890, η Έλεν αρχίζει μαθήματα ομιλίας στη σχολή κωφών Horace Mann School for the Deaf της Βοστώνης. Θα περνούσαν βέβαια 25 κοπιώδη χρόνια πριν μάθει η Κέλερ να μιλά με τρόπο που να την καταλαβαίνουν οι άλλοι, οι βάσεις είχαν ωστόσο τεθεί. Από το 1894-1896, θα παρακολουθήσει μαθήματα στο σχολείο για κωφούς Wright-Humason School for the Deaf της Νέας Υόρκης, όπου και βελτιώνει τις επικοινωνιακές της δεξιότητες, αποκομίζοντας ταυτόχρονα εγκυκλοπαιδικές γνώσεις.

Την ίδια περίπου εποχή, η Κέλερ βάζει στόχο να πάει κάποια στιγμή στο πανεπιστήμιο. Το 1896 γράφεται στο *Cambridge School for Young Ladies*, μια προπαρασκευαστική εκπαιδευτική δομή για γυναίκες, όπου και γνωρίζει μια σειρά από αξιοσημείωτους ανθρώπους. Ξεχωρίζει φυσικά ο συγγραφέας Μαρκ Τουέιν, ο οποίος εντυπωσιάζεται από την επιμονή της και σύντομα οι δυο τους γίνονται φίλοι!

Ο Τουέιν θα τη γνωρίσει στον πιστό του φίλο Henry Rogers, διευθυντή στην πετρελαϊκή *Standard Oil*, ο οποίος θαμπώνεται επίσης από το ταλέντο και την αποφασιστικότητα της Κέλερ και συμφωνεί να της χορηγήσει υποτροφία για να φοιτήσει στο Κολέγιο *Radcliff*. Η Κέλερ ξεκινά μαθήματα, με την Αν πάντα στο πλευρό της για να της «μεταφράζει» τις παραδόσεις και τα γραπτά κείμενα.

Μέχρι την εποχή αυτή, η Κέλερ διέθετε στο επικοινωνιακό της οπλοστάσιο μια σειρά από δεξιότητες, όπως το διάβασμα χειλιών με την αφή, τον κώδικα Μπράιχ, τον συλλαβισμό με τα δάχτυλα και την ομιλία φυσικά. Με τη βοήθεια της Σάλιβαν και του κατοπινού συζύγου της δασκάλας, Τζον Μέισι, η Κέλερ γράφει το πρώτο της βιβλίο, το περίφημο «*The Story of My Life*», στο οποίο συνοψίζεται η ιστορία του τυφλού και κωφάλαλου κοριτσιού και η μεταμόρφωσή του σε 21χρονη φοιτήτρια! Η Κέλερ αποφοιτεί από το *Radcliffe* το 1904, σε ηλικία 24 ετών.

Το 1905, η Σάλιβαν παντρεύεται τον Μέισι, λέκτορα στο Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ, παραμένοντας ωστόσο πάντα στο πλευρό της Κέλερ ως δασκάλα, φίλη και μέντορας. Τελικά η Κέλερ θα μετακομίσει στο σπίτι του ζευγαριού, για να μπορούν να της δίνουν όλη τη φροντίδα που χρειαζόταν. Προοδευτικά βέβαια η στενή σχέση Κέλερ-Σάλιβαν θα απομάκρυνε το ζευγάρι, καθώς η αφοσίωση της Αν στην Έλεν ήταν μοναδική στα χρονικά. Μερικά χρόνια μετά, το ζευγάρι θα χωρίσει, χωρίς ωστόσο να παίρνει ποτέ διαζύγιο...

Κοινωνικός ακτιβισμός



Μετά το πανεπιστήμιο, ο ασίγηστος νους της Κέλερ δεν καταλάχιασε: όχι μόνο θέλησε να μάθει περισσότερα για τον κόσμο, αλλά έβαλε σκοπό να βελτιώσει τις ζωές των άλλων! Η απίστευτη ιστορία της ζωής της σύντομα θα την έκανε δημοσιότητα, περιδιαβαίνοντας την Αμερική και δίνοντας εμπνευσμένες διαλέξεις, μοιραζόμενη την εμπειρία της με το κοινό που το είχε περισσότερο ανάγκη, τους ανθρώπους με ειδικές ανάγκες.

Καθ' όλη τη διάρκεια του πρώτου μισού του 20ού αιώνα, η Κέλερ θα αφιερωθεί ολόψυχα σε κοινωνικές διεκδικήσεις και πολιτικούς αγώνες, από το δικαίωμα ψήφου στη γυναίκα και τον έλεγχο των γεννήσεων μέχρι και οικουμενικότερες αξίες όπως ο πασιφισμός. Έφτασε μάλιστα μέχρι το Κογκρέσο, επιχειρηματολογώντας με πυχημή υπέρ των δικαιωμάτων των τυφλών και των τρόπων βελτίωσης της ζωής τους.



Το 1915 ιδρύει από κοινού με τον περίφημο πολεοδόμο George Kessler το ίδρυμα [Helen Keller International](#), σε μια προσπάθεια να αντιπαρατεθούν με τις συνθήκες και τις επιπτώσεις του υποβιτισμού αλλά και της τύφλωσης. Το 1920, γίνεται ενεργό μέλος και βοηθά στη δημιουργία της ένωσης πολιτικών ελευθεριών της Αμερικής (American Civil Liberties Union).

Όταν σχηματίστηκε η αμερικανική ένωση για τους τυφλούς (American Federation for the Blind) το 1921, η Κέλερ έλαβε την αναγνώριση που της έπρεπε: γίνεται επίσημο μέλος το 1924 και περιοδεύει στη χώρα για να συγκεντρώσει κονδύλια και να αυξήσει την ευαισθητοποίηση του πληθυσμού σε θέματα που είχαν να κάνουν με τη ζωή των τυφλών. Την ίδια εποχή προσχωρεί και σε μια σειρά ακόμα από φιλανθρωπικούς οργανισμούς αφιερωμένους στην ανακούφιση και τη βοήθεια των λιγότερο προνομιούχων ανθρώπων.



Με το που αποφοίτησε από το κολέγιο, η Κέλερ έγινε μέλος του Σοσιαλιστικού Κόμματος, κάτω από την επίδραση του δηλωμένου αριστερού καθηγητή Τζον Μέισι. Από το 1909-1921, γράφει μια σειρά από άρθρα και δοκίμια για τον σοσιαλισμό, τα οποία θα εκδοθούν αργότερα σε τόμο, με τίτλο «Out of the Dark», όπου και περιγράφει τις απόψεις της για την πολιτική ιδεολογία αλλά και τον τρόπο που βλέπει διεθνή ζητήματα.

Κι όμως, η δραστήρια πολιτική ενασχόλησή της με τον σοσιαλισμό θα της έφερνε και τις πρώτες κριτικές για την κατάστασή της, κάνοντάς τη θύμα της προκατάληψης και του φόβου που προκαλεί η διαφορετικότητα. Ενώ μέχρι τότε ο Τύπος ήταν εξαιρετικά υποστηρικτικός στις δραστηριότητές της, εγκωμιάζοντας το κουράγιο και εκθειάζοντας τη νοημοσύνη της, με το που κατέστησε δημόσιες τις απόψεις της για τον σοσιαλισμό, οι εφημερίδες άρχισαν να της ασκούν κριτική στη βάση ότι ήταν άτομο με ειδικές ανάγκες! Αναφορές έκαναν τον γύρο της Αμερικής που απέδιδαν τις σοσιαλιστικές της απόψεις στους «πρόδηλους περιορισμούς της ανάπτυξής της»...

Εργασία και επιρροή



Το 1936, η αναμφισβήτητη σύντροφος της ζωής της και επί 49 χρόνια δασκάλα της, η πολυαγαπημένη της Αν Σάλιβαν, πεθαίνει, όντας πλέον και η ίδια τυφλή από το 1932. Η νεαρή γραμματέας της Κέλερ, Polly Thompson, που ήταν στη δούλεψή της ήδη από το 1914, θα γίνει πλέον η μόνιμη συνοδός της.

Το 1946, η Κέλερ γίνεται σύμβουλος σε διεθνή ζητήματα της Αμερικανικής Ένωσης Τυφλών, θέση που της εξασφαλίζει παγκόσμια αναγνώριση: από το 1946-1957, ταξιδεύει σε

περισσότερες από 35 χώρες σε 5 ηπείρους, μεταφέροντας το μήνυμά για καλύτερη ζωή των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Το 1955, σε ηλικία 75 ετών, η Κέλερ θα εγκαινιάζει το πιο εξαντλητικό ταξίδι της ζωής της: ένα 5μηνο οδοιπορικό 65.000 χιλιομέτρων στην Ασία! Μέσα από τις καθημερινές ομιλίες και τις δημόσιες εμφανίσεις της, θα έφερνε έμπνευση και κουράγιο σε εκατομμύρια ανθρώπους.

Η αυτοβιογραφία της Κέλερ «The Story of My Life» θα γινόταν τηλεοπτική σειρά το 1957 (The Miracle Worker), ενώ το 1959 η ιστορία της θα μετατραπεί σε θεατρικό έργο στο Μπρόντγουεϊ, με τη μεταφορά του συναρπαστικού βίου της στον κινηματογράφο να έρχεται λίγο αργότερα, το 1962, γεγονός που η αμερικανική ακαδημία δεν μπορούσε παρά να βραβεύσει με Όσκαρ...

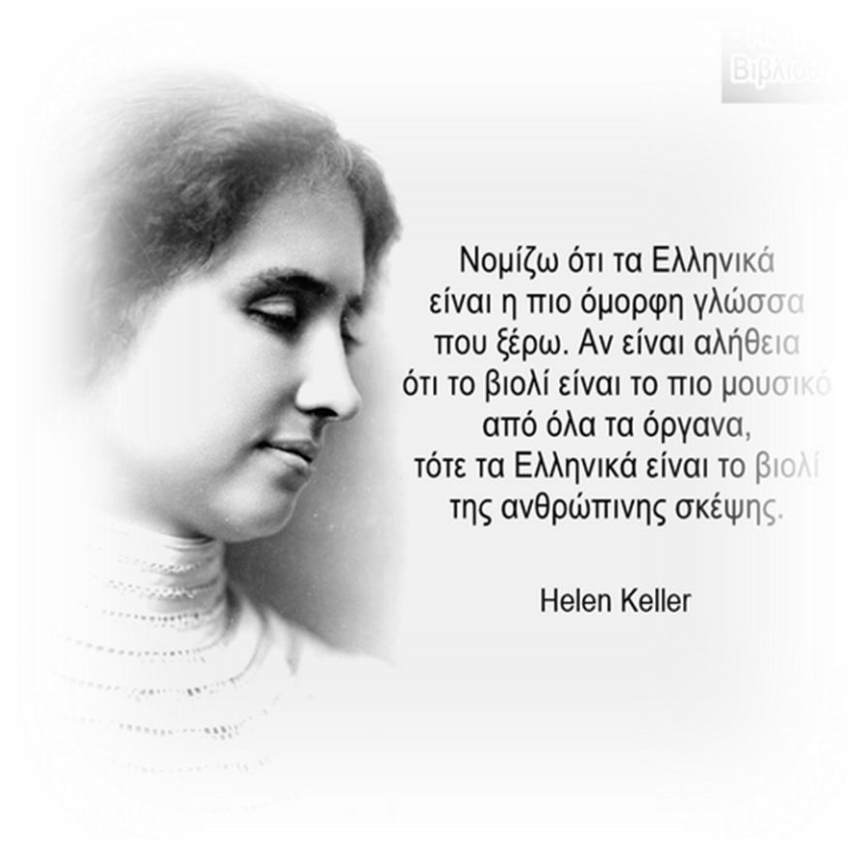
Θάνατος και κληρονομιά

Η Κέλερ χτυπήθηκε από μια σειρά από εγκεφαλικά επεισόδια το 1961 και πέρασε τα υπόλοιπα χρόνια της ζωής της στο σπίτι της στο Κονέκτικατ. Κατά τη διάρκεια του βίου της βραβεύτηκε πολυάριθμες φορές για τις δράσεις αλλά και την προσωπική υπερπροσπάθεια που έκανε, σε ένα είδος αναγνώρισης των επιτευγμάτων της (Theodore Roosevelt Distinguished Service Medal το 1936, Presidential Medal of Freedom το 1964, συμπερίληψή της στο Women's Hall of Fame το 1965).



Έλαβε επίσης τιμητικούς διδακτορικούς τίτλους από μια σειρά πανεπιστημίων του κόσμου, όπως της Γλασκόβης, του Βερολίνου, του Νέου Δελχί, του Γιοχάνεσμπουργκ και φυσικά από το Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ.

Η Έλεν Κέλερ πέθανε στον ύπνο της την 1η Ιουνίου 1968, λίγες μόνο εβδομάδες πριν από τα 88α γενέθλιά της. Στη διάρκεια της αξιοσημείωτης ζωής της, μετατράπηκε σε ένα λαμπρό παράδειγμα του πώς η αποφασιστικότητα, η σκληρή δουλειά και η φαντασία μπορούν να υπερπηδήσουν οποιοδήποτε εμπόδιο στη ζωή, ακόμα και τις τροχοπέδες της φυσικής ανεπάρκειας. Όλη της η ιστορία μπορεί να συνοψιστεί στις εξής λέξεις: ένας εξαίσιος θρίαμβος πάνω στην αντιξοότητα...



Νομίζω ότι τα Ελληνικά είναι η πιο όμορφη γλώσσα που ξέρω. Αν είναι αλήθεια ότι το βιολί είναι το πιο μουσικό από όλα τα όργανα, τότε τα Ελληνικά είναι το βιολί της ανθρώπινης σκέψης.

Helen Keller

Πηγές: <https://www.amea-care.gr>,
<https://www.mixanitouxronou.gr/>